

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

**Матеріали
XV Міжнародної науково-практичної
конференції**

22 березня 2023 року

**Одеса
ОДУВС
2023**

УДК 351.74
P68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

P68 Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократич-
ної правової держави: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф.,
м. Одеса, 22 березня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. 362 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2023

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ

*Даниленко С. К., викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Таємницю усиновлення дитини відносять до сфери недоторканності приватного життя, сімейної та особистої таємниці, які гарантуються Конституцією

України. Саме тому, можна визначати цілком вірними норми Сімейного кодексу України, що зазначають право на усиновлення, і право на зберігання такої таємниці.

В усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини, - саме про це зазначає Конвенція про права дитини.

Кожна дитина має буди наділена усім необхідним для життя, а про забезпечення як природних так і інших прав навіть не повинно виникати питань. Одним із гарантів для дітей – сиріт є правовий інститут, що забезпечує дотримання прав дітей – це інститут усиновлення, який є пріоритетною формою влаштування дітей, які позбавленні батьківського піклування та дітей-сиріт.

Зазначимо, що таємниця усиновлення існувала майже з тих пір, коли почав діяти інститут усиновлення. Саме ця галузь провадиться для якнайкращого життя дітей. В цьому контексті, неодмінно потрібно погодитись з фахівцями, які відмічають те, що в усиновленні найвищий інтерес дитини полягає в тому, аби жити в сім'ї, в якій панує атмосфера щастя, любові та розуміння.

В нашій державі такий погляд прийнятний, але якщо звернути увагу на іноземні держави і зрівняти, то ми побачимо досить велику розбіжність. На сьогоднішній день, ми помічаємо підтримання скасування такого інституту. Це пояснюється тим, що за кордоном немає інституту таємниці усиновлення, а й тим, що у багатьох країнах перед усиновленням, потрібно дати письмову згоду на повідомлення дитині про її справжніх (біологічних) батьків.

Науковці також стверджують, що таємниця усиновлення має протиріччя міжнародним актам, адже відповідно до Конвенції ООН про права дитини усиновленні діти мають право на інформацію про свою справжню родину, знати історію свого покоління, але за особливим наглядом.

Дослідженню інституту усиновлення присвячувались роботи О.О. Пунди, Л.М. Зілковської, М.В. Логвінової, Я.М. Шевченко, О.Й. Пергамент, В.П. Маслової, З.В. Ромовської, С.Я. Фурси, Л.П. Короткової, І.В. Жилінкової, Т.В. Бондар, Т.В. Дзери, А.О. Курило, А. О. Дутко, О.Тавлуй та ін. Незважаючи на актуальність вивчення даного питання, ми бачимо нерозв'язаність проблеми і досі.

Відповідно до нашого законодавства, ми бачимо, що особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення, а дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі і від неї самої, факту її усиновлення.

Виходячи з цього, можемо казати, що наша держава цілком та повністю на стороні таємниці, і робить усе для того, аби як на побутовому, так і на законодавчому рівні закріпити це, але незважаючи на усі норми, можна спостерігати не доопрацювання.

Отже, закріплюючими приписами щодо такої таємниці є те, що усиновлювачі мають повне право на те, аби не розголошувати факт усиновлення, і цілком вимагати про це осіб, які дізнались таку інформацію, а також ця вимога не залежить від віку дитини; людина, яка усиновлює може тримати у таємниці цей факт від самої дитини, якщо вважає, що це зашкодить їй; особи, які отримали будь-яку інформацію про усиновлення, не мають права розголошувати її навіть тоді, коли дитина має відомості про її усиновлення; будь-яку інформацію про такий факт видає суд, і лише за згодою осіб, які всиновили дитину (такі випадки не стосуються справ, щодо правоохоронних органів); якщо усиновлена дитина має братів чи сестер, то вони мають право знати про місце проживання дитини, при умові, якщо усиновлення не є таємницею.

Усе вищесказане, створює цілкове розуміння про таємницю усиновлення. Так, усі положення контролюють і дають зрозуміти, що це питання має серйозну складову, адже ми знаємо, що неправомірне розголошення таких відомостей тягне за собою юридичну відповідальність, але законодавці не бачили за потрібне ввести саме адміністративну відповідальність за це, але є незрозумілість, адже адміністративна відповідальність щодо банківської, державної та комерційної таємниці присутня. Таке зауваження є доречним, адже коли держава стоїть на своїй думці, то вона повинна зробити усе, аби нічого не викликало зайвих питань.

Так, відповідно до ст. 168 КК України розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновлювача карається штрафом чи виправними роботами, а за ті ж діяння, скоєні службовою особою або працівником медичного закладу, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, може бути призначене таке покарання, як позбавлення волі.

Об'єктом правопорушення в даному випадку є суспільні відносини, які забезпечують захист особистого та сімейного життя. Цей злочин порушує психологічну рівновагу та здоров'я дитини, яку усиновили (удочерили), та усиновлювача (усиновлювачів). Об'єктивна сторона характеризується протиправним повідомленням без згоди усиновлювачів будь-яким способом іншим особам відомостей про те, що усиновлювачі не є кровними батьками усиновленої особи.

Суб'єкт правопорушення – особа, яка досягла 16 років та володіє інформацією щодо факту усиновлення незалежно від джерел, з яких вона отримала цю інформацію, а також спеціальний суб'єкт – службова особа або працівник медичного закладу, яким відомості про усиновлення (удочеріння) стали відомі у зв'язку з виконанням своїх професійних та службових обов'язків. До суб'єктів КК України також відносить і усиновлювача, якщо на розголошення таємниці немає згоди іншого усиновлювача.

Суб'єктивна сторона такого злочину характеризується прямим умислом — особа усвідомлює, що розголошує таємницю усиновлення (удочеріння), та знає, що це може призвести до негативних наслідків. Мотивами можуть бути шантаж, помста, заздрощі. На кваліфікацію дій винного вони не впливають.

Для того щоб розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) стало злочином, необхідна наявність будь-якої з двох умов: відсутність згоди усиновлювачів або усиновлювача, відсутність згоди одного з усиновлювачів щодо розголошення таємниці іншим усиновлювачем.

Отже, можна зробити висновок, що проблема таємниці усиновлення дуже складна, і не дивлячись на те, що досить багато праць присвячено цьому питанню, ніхто не знає як буде правильно, а найголовніше краще для дитини. Тому, для кращого вирішення такого питання можна запропонувати розгляд кожної родини окремо, і зробити все для того, аби зрозуміти, чи готова до такого дитина чи ні, адже в такому питанні найголовніше робити все необхідне для кращого майбутнього дитини.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.03.2023)

2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. ст. 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 15.03.2023)

3. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. (схвалена Генеральною Асамблеєю ООН *ратифіковано Постановою Верховної Ради України* №789ХІІ від 27.02.91р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 28.08.2022)

4. Сімейне право України : підручник / за заг. ред. Бондар Т.В. та Дзери О.В. : підручник. Вид. 2-ге, стер. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 520 с.

5. Сімейне право: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / О. В. Манжосова, А. І. Гнатовська, Я. С. Мошинська. Чернівці, 2021. 68 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/15790>

Вдовиченко О. М. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРГОВОЇ СЛУЖБИ ОРГАНІВ (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ.....	45
Ворожбіт-Горбатюк В. В. ВИКЛИКИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ УВ'ЯЗНЕНИМИ І ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ОСОБАМИ В РЕАЛІЯХ УКРАЇНСЬКОГО СЬОГОДЕННЯ.....	48
Воронцов А. В. АНАЛІЗ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ОКРЕМИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ.....	51
Гонтаренко В. П. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИ- МІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЩОДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	55
Гузенко О. П. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА РОЗВИТКУ КРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	58
Даниленко С. К. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ.....	60
Денисова А.В. ДОТРИМАННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	63
Донцов Д.Ю. ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄН- НОГО СТАНУ	67
Дришлюк В. І. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ УЧАСНИКІВ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	69
Дробишевська В. В., Смоков С. М., ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	71
Дробишевська В. В., Албул С. В. ВИКОРИСТАННЯ ПРОФАЙЛІНГУ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	76
Дручек О. В. КОНЦЕПТ ГВАРДІЇ ЯК ПРИВІЛЕЙОВАНОГО ВІЙСЬКА.....	79
Єгоров С. О. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	82
Желновач Є. Г. В УКРАЇНІ ВЖЕ «ІСНУВАВ» ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ.....	85